

Stanisław Hiż

Wieś zabytkowa - ośrodkiem turystyki

Ochrona Zabytków 21/1 (80), 51-52

1968

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Następna grupa referatów poświęcona była niszczącemu działaniu światła. Na problematykę tę składają się następujące zagadnienia:

1. zróżnicowanie rodzajów światła z punktu widzenia jego działania na poszczególne kategorie zabytków muzealnych;
2. określenie sposobów wykrywania i eliminowania promieniowania niszczącego;
3. określenie racjonalnych norm oświetlenia.

W toku obrad uwzględniono również kwestie dotyczące transportu muzealiów. Referaty zwracały uwagę na konieczność wypracowania metod przygotowania obiektów do transportu i jego realizacji, które w warunkach rozwoju wymiany kulturalnej i unowocześniania środków transportu zapewniałyby pełne zabezpieczenie nie tylko przed uszkodzeniami mechanicznymi, wodą i ogniem, ale również przed niedostrzegalnym w pierwszej fazie niszczącym działaniem zmiennych czynników klimatycznych.

Wiele uwagi poświęcono wreszcie praktycznym rozwiązaniom w zakresie urządzeń klimatyzacyjnych i automatycznie działającej regulacji intensywności oświetlenia. Jako przykład sprawnie działającego systemu takiej regulacji podano rozwiązanie zastosowane w National Gallery w Londynie. Urządzenia klimatyzacyjne można by podzielić na trzy grupy: 1. dla całych budynków; 2. dla części budynków; 3. ruchome do zastosowania w wyodrębnionych niewielkich pomieszczeniach (np. magazynach lub gablotach).

Praktycznym osiągnięciem konferencji było opracowanie standardów wilgotności, oświetlenia, dopuszczalnego zapylenia i zanieczyszczenia powietrza gazami spalinywymi. Standardy takie będą miały duże znaczenie dla projektowania budynków i urządzeń muzealnych.

Referaty dostarczono uczestnikom konferencji w formie powielanej, która jest zapowiedzią późniejszego wydania bardzo potrzebnej muzeologom i konserwatorom publikacji podręcznej, wyczerpującej zagadnienia klimatologii muzealnej.

Janusz Lehmann

WIEŚ ZABYTKOWA — OŚRODKIEM TURYSTYKI

Pod tym hasłem odbyło się w dniach 15—16 września 1967 r. sympozjum, zorganizowane przez Ministerstwo Kultury i Sztuki — Zarząd Muzeów i Ochrony Zabytków oraz Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej, Wydział Kultury, Wojewódzki Konserwator Zabytków.

Sympozjum poświęcone było omówieniu roli wsi zabytkowej w rozwoju turystyki i kultury, jak też wymianie poglądów na temat zagadnień związanych z zachowaniem i udostępnieniem społeczeństwu zabytków budownictwa i twórczości ludowej. Sympozjum, które odbyło się w okresie Międzynarodowego Roku Turystyki, miało również na celu zwrócenie uwagi na wartości zabytkowego budownictwa ludowego dla wzbogacenia zainteresowań turystyki krajowej i zagranicznej.

Obrady toczyły się w Kielcach i w Opocznie i były powiązane z obchodami „Dni Folkloru Opoczyńskiego”.

Uczestnicy sympozjum wzięli udział w objeździe, umożliwiającym im zwiedzenie szeregu zabytkowych wsi regionów świętokrzyskiego i opoczyńskiego. Zapoznali się z ciekawym ośrodkiem garncarskim we wsi Chałupki, z pracownią rzeźbiarza ludowego Józefa Piłata w Dębskiej Woli, zwiedzili we wsi Kakonin zespół zabytkowy, gdzie mieli możliwość obejrzenia interesujących obiektów dawnego budownictwa ludowego, jak też rzadkich już dziś eksponatów w postaci narzędzi produkcji i zdobnictwa ludowego. W Bielinach, po zwiedzeniu chaty, będącej znanym i odwie-

dzanym przez liczne wycieczki punktem etnograficznym, wysłuchali popisu recytatorskiego cenionej poetki ludowej Marii Cedro-Biskupowej. We wsi Libiszów uczestnicy sympozjum zapoznali się z wycinankarstwem i tkactwem na specjalnie dla nich urządzonym pokazie. Uroczystość uświetniły gawędy i przyspiewki opoczyńskie w wykonaniu miejscowej kapeli ludowej i mieszkańców wsi.

Referaty w czasie sympozjum wygłosili: dyrektor ZMiOZ mgr Mieczysław Ptaśnik — „Rola wsi zabytkowej w rozwoju turystyki i kultury narodowej”; prof. dr Maria Znamierowska-Prüfferowa — „Folklor w wiejskich ośrodkach turystyki”; dr Olaf Rogalewski — „Wieś zabytkowa w zagospodarowaniu turystycznym” i mgr Maria Gąszczyk — „Wiejskie Izby Pamiątek źródłem wiedzy o regionie”.

Szeroko dyskutowali nad referatami etnografowie, konserwatorzy, opiekunowie zabytków, dziennikarze, organizatorzy turystyki, działacze społeczni, dając dowód zainteresowania społeczeństwa problemem rozszerzania masowej turystyki na wybrane obiekty zabytkowe wsi polskiej, tak charakterystyczne do niedawna, a ginące w zastraszającym tempie w obliczu przemian gospodarczych i kulturalnych wsi obecnej.

W dyskusji, podsumowanej przez dyrektora ZMiOZ mgra M. Ptaśnika, podkreślono wydatne korzyści płynące z zainteresowań turystyki wsią. Sprawą natomiast nadal otwartą, wymagającą starannych przemyśleń, jest kwestia upowszechnienia i realizacji hasła „Wieś zabytkowa — ośrodkiem turystyki”.

Stanisław Hiż

WYSTAWA KONSERWATORSKA MALOWIDEŁ ŚCIENNYCH Z FARAS

Drugą Międzynarodową Kampanię Muzealną zainaugurowało Muzeum Narodowe w Warszawie otwarciem w dniu 1 października 1967 r. wystawy malowideł z Faras. Nie można chyba było znaleźć bardziej trafnego akcentu, uświetniającego to ważne międzynarodowe wydarzenie. Z jednej bowiem strony przedstawiono dorobek polskiej nauki, która odkryciami w Faras wniosła istotny wkład w światową historię sztuki; z drugiej zaś — ukazano osiągnięcia polskiego konserwatorstwa.

Wielka ekspozycja malowideł, uzupełniona detalami architektonicznymi i ceramiką, niewątpliwie znajdzie szersze omówienie w „Muzealnictwie”. W zamykającej tę wystawę sali umieszczono dokumentację i materiały wyjaśniające zabiegi konserwatorskie, którym poddane były przywiezione do Polski malowidła. Publikowana notatka omawia tylko tę część wystawy.

Gwoli ścisłości kronikarskiej należy przypomnieć dzieje malowideł z Faras na terenie Polski, wyjaśniając, że wszystkie te dzieła pochodzą z wykopalisk kierowanych przez prof. dra Kazimierza Michałowskiego. W miarę postępu prac odkrywczych malowidła były przysyłane do kraju. Pierwsze dwa fragmenty przywiezione zostały do Polski latem 1962 r. i — po spiesznym przeprowadzonych pracach konserwatorskich — w marcu 1963 r. były eksponowane w Essen, następnie w Zurychu, Wiedniu i na wystawie UNESCO w Paryżu, a powróciły do kraju w 1965 r. w doskonałym stanie. Latem 1964 r. przybył transport pozostałych 62 obiektów. Uczestnicy odbytej w Krakowie 22—24 października 1964 r. konferencji, której tematem były „Zagadnienia technologiczne konserwacji malowideł ściennych”, pamiętają dyskusję negatywnie oceniającą użycie w Faras wosku i kalafonii do wstępnego związania malowideł z zabezpieczającą warstwą nośną; pamiętają również podawane wówczas w wątpliwość oświadczenie doc. dr Hanny Jędrzejewskiej, że mimo wszystko uda się przywrócić pierwotny stan malowideł. I oto mamy okazję przekonać się, że malowidła eksponowane w Muzeum Narodowym prezentują się dobrze i w trakcie autopsji nie sugerują techniki użycia wosku do zaklejania po-